

**Sporočilo iz Bruggeja
o okrepljenem
evropskem sodelovanju
na področju poklicnega izobraževanja
in usposabljanja
za obdobje 2011–2020**

*Sporočilo evropskih ministrov za poklicno izobraževanje in usposabljanje,
evropskih socialnih partnerjev in Evropske komisije,
ki so se sestali v Bruggeju 7. decembra 2010,
da bi pregledali strateški pristop in prednostne naloge
iz kopenhagenskega procesa za obdobje 2011–2020*

PREDGOVOR

S Kopenhagensko deklaracijo z dne 29.–30. novembra 2002 se je začelo izvajanje evropske strategije za okrepljeno sodelovanje na področju poklicnega izobraževanja in usposabljanja (VET), splošno znane kot „kopenhagenski proces“. Danes, v letu 2010, smo na podlagi osemletnega evropskega sodelovanja opredelili dolgoročne strateške cilje za naslednje desetletje (2011–2020). Upoštevali smo naše pretekle dosežke, sedanje in prihodnje izzive ter osnovna načela in namene kopenhagenskega procesa. Splošni pregled procesa, ki ga je izvedel Evropski center za razvoj poklicnega usposabljanja (Cedefop) na podlagi raziskave v 27 državah članicah ter na Islandiji, Norveškem in v Lihtenštajn, je olajšal naše delo, kot ga je olajšalo tudi podobno poročilo o Hrvaški, Turčiji in Nekdanji jugoslovanski republiki Makedoniji, ki ga je izvedla Evropska fundacija za usposabljanje.

I. NOVA SPODBUDA ZA POKLICNO IZOBRAŽEVANJE IN USPOSABLJANJE V EVROPI

SEDANJI IN PRIHODNJI IZZIVI

Izobraževanje in usposabljanje za Evropo prihodnosti

Evropa si poskuša opomoči po hudi gospodarski in finančni krizi. Stopnja brezposelnosti je visoka – zlasti med mladimi¹. Kriza je poudarila potrebo po spremembi naših gospodarstev in družb. Evropa želi postati pametnejša, bolj trajnostna in bolj vključujoča. Da bi to dosegli, potrebujemo prilagodljive, visokokakovostne sisteme izobraževanja in usposabljanja, ki se odzivajo na današnje in prihodnje potrebe².

Razvoj trga dela

V Evropi ima danes okrog 76 milijonov oseb, starih med 25 in 64 let – to je v grobem enako skupnemu prebivalstvu Italije, Madžarske in Avstrije – nizke kvalifikacije ali pa jih sploh nima. Preveč mladih, starih med 18 in 24 let, še naprej opušta izobraževanje in usposabljanje, ko še nimajo kvalifikacij. Ukrepi za preprečevanje ali odpravo zgodnjega opuščanja šolanja so nujno potrebni. Napovedi agencije Cedefop glede potreb po znanjih in spretnostih za naslednje desetletje kažejo, da bodo tehnološke spremembe

¹ Podatki za september 2010 za države članice EU 27 so pokazali splošno stopnjo brezposelnosti 9,6 % in stopnjo brezposelnosti mladih 20,3 % (vir: Eurostat).

² Evropska Komisija je dne 9. junija 2010 sprejela sporočilo z naslovom „Nova spodbuda za evropsko sodelovanje v poklicnem izobraževanju in usposabljanju v podporo strategiji EU 2020“, ki je na splošno predlagala prihodnji načrt za evropsko politiko na področju poklicnega izobraževanja in usposabljanja.

SPOROČILO IZ BRUGGEJA – RAZLIČICA Z DNE 7. DECEMBRA 2010

povečale povpraševanje po osebah z visokimi in srednjimi kvalifikacijami na škodo nizko kvalificiranih oseb. Tudi pri poklicih, pri katerih je bila v preteklosti potrebna večinoma nizka stopnja znanj in spretnosti, je vedno bolj potrebna srednja ali celo visoka stopnja kvalifikacij. To pomeni, da bodo ljudje z nizkimi formalnimi kvalifikacijami (ali brez njih) v prihodnosti težje našle zaposlitev. Vse več je tudi dokazov, ki kažejo na polarizacijo zaposlovanja z naraščanjem plač za visokokvalificirane delavce in zmanjševanjem plač za nizko- ali nekvalificirane delavce.

Prava znanja in spretnosti

Tisti, ki so danes dijaki in študenti, bodo leta 2020 še vedno na začetku svoje poklicne poti in pred seboj bodo imeli vsaj 30 let poklicnega življenja, nekateri v poklicih, ki jih danes še ni, drugi pa morda v poklicih, ki izginjajo.

Izboljšati moramo zmogljivost poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter se tako odzvati na spreminjajoče se zahteve trga dela. Vključitev spremenljivih potreb trga dela v zagotavljanje poklicnega izobraževanja in usposabljanja dolgoročno zahteva boljše razumevanje nastajajočih sektorjev, znanj in spretnosti ter sprememb obstoječih poklicev. V sodelovanju z ustreznimi interesnimi skupinami moramo redno pregledovati poklicne standarde in standarde izobraževanja/usposabljanja, ki opredeljujejo, kaj se lahko pričakuje od imetnika spričevala ali diplome. To pomeni tesnejše sodelovanje med interesnimi skupinami, ki delujejo na področju predvidevanja potreb po spretnostih, vključno s predstavniki poklicnih sektorjev, socialnimi partnerji, ustreznimi organizacijami civilne družbe ter izvajalci izobraževanja in usposabljanja. Redno moramo prilagajati vsebino poklicnega izobraževanja in usposabljanja, infrastrukturo in metode, da bi lahko sledili prehodom na nove proizvodne tehnologije in organizacijo dela.

Prehod na zeleno gospodarstvo je prevladujoči trend, ki vpliva na potrebe po znanjih in spretnostih v številnih različnih zaposlitvah in sektorjih. Veliko potrebnih znanj in spretnosti lahko najdemo v obstoječih poklicih. Natančneje, trg dela zahteva ravnovesje med novimi splošnimi zelenimi znanji in spretnostmi (npr. zmanjševanje odpadkov, izboljšanje energetske učinkovitosti) ter posebnimi znanji in spretnostmi. Kot so danes za vsakogar pomembne spretnosti na področju informacijske in komunikacijske tehnologije, bodo zelene spretnosti pomembne za skoraj vsako delovno mesto v prihodnosti.

Starajoča se družba

Evropski trg dela se bo v prihodnje hkrati soočal s staranjem prebivalstva in zmanjševanjem generacij mladih. Odrasli, zlasti pa starejši delavci, bodo zato morali vse pogosteje nadgrajevati svoja strokovna znanja in spretnosti ter kompetence s stalnim poklicnim izobraževanjem in usposabljanjem. Ta

SPOROČILO IZ BRUGGEJA – RAZLIČICA Z DNE 7. DECEMBRA 2010

povečana potreba po vseživljenjskem učenju pomeni, da moramo imeti prožnejše oblike posredovanja, ponudbe usposabljanja po meri in trdno zasidrane sisteme za priznavanje neformalnega in priložnostnega učenja. Izkoristimo lahko možnosti informacijske in komunikacijske tehnologije (IKT) za povečanje izobraževanja in usposabljanja odraslih s pomočjo učenja na daljavo.

Dvojni cilj poklicnega izobraževanja in usposabljanja

Začetno in nadaljevalno poklicno izobraževanje in usposabljanje imata enak dvojni cilj, tj. prispevati k zaposljivosti in gospodarski rasti ter poiskati odgovore na širše družbene izzive, zlasti s spodbujanjem socialne kohezije. Mladim, pa tudi odraslim, bi morala ponuditi privlačne in izzivov polne poklicne priložnosti; pritegniti bi morala tako ženske kot moške, hkrati pa tako posameznike, ki veliko obetajo, kot tiste, ki jim iz različnih razlogov grozi, da bodo izključeni iz trga dela.

Kakovost in odličnost

Glede na družbeni in gospodarski pomen poklicnega izobraževanja in usposabljanja v Evropi je zelo pomembno zagotoviti trajnost in odličnost poklicnega izobraževanja in usposabljanja. Če želi Evropa ohraniti položaj največje izvoznice industrijskih izdelkov na svetu, mora imeti vrhunsko poklicno izobraževanje in usposabljanje. V družbi znanja so poklicna znanja in spretnosti ter kompetence ravno tako pomembni kot akademska znanja in spretnosti.

Raznolikost evropskih sistemov za poklicno izobraževanje in usposabljanje je prednost za vzajemno učenje. Vendar sta za vzpostavitev medsebojnega zaupanja, ki spodbuja mobilnost in priznavanje znanj in spretnosti ter kompetenc med temi sistemi, potrebna preglednost in skupni pristop k zagotavljanju kakovosti. V naslednjem desetletju moramo v našem evropskem sodelovanju na področju poklicnega izobraževanja in usposabljanja dati veliko prednost zagotavljanju kakovosti.

Krepitev vloge državljanov

Ne samo trg dela, tudi družbe kot celote se hitro spreminjajo. Ljudem moramo omogočiti, da se prilagodijo nadaljnjemu razvoju in obvladujejo spremembe. Ljudem je treba torej omogočiti, da pridobijo znanje, spretnosti ter kompetence, ki niso samo poklicni. Te širše kompetence – ključne kompetence – so pomembne za uspeh v življenju, njihovo pridobivanje pa bi moralo biti omogočeno tako v okviru poklicnega izobraževanja in usposabljanja kot v kateri drugi obliki izobraževanja. Poklicno izobraževanje in usposabljanje morata učencem omogočiti tudi, da nadoknadijo, dopolnijo in nadgradijo ključne kompetence, ne da bi pri tem zanemarili poklicna znanja in spretnosti. Znanja in spretnosti ter kompetence s področja IKT ter znanje tujih jezikov bodo vedno pomembnejši za pridobitev in ohranitev zaposlitve ter obvladovanje vsakodnevnega življenja.

Učenje na delovnem mestu je eden od načinov, s katerim lahko ljudje razvijejo svoj potencial. Komponenta delovnega mesta znatno prispeva k razvoju poklicne identitete in lahko poveča samozavest tistih, ki bi drugače sami sebe morda dojemali kot neuspešne. Učenje na delovnem mestu zaposlenim omogoča, da razvijajo svoj potencial, obenem pa ohranijo prihodke. Dobro delujoča poklicno izobraževanje in usposabljanje, ki omogočata učenje na delovnem mestu s polnim ali krajšim delovnim časom in zunaj njega, lahko tako v veliki meri prispevata k socialni koheziji v naših družbah.

Internacionalizacija poklicnega izobraževanja in usposabljanja

Kot akterji na svetovnem trgu izobraževanja morajo biti nacionalni sistemi poklicnega izobraževanja in usposabljanja povezani s širšim svetom, da ostanejo sodobni in konkurenčni. Imeti morajo večjo sposobnost privabljanja učencev iz drugih evropskih in tretjih držav, jim zagotoviti izobraževanje in usposabljanje ter olajšati priznavanje njihovih znanj in spretnosti. Zaradi demografskih sprememb in mednarodnih migracij so ta vprašanja še toliko pomembnejša. Čeprav se evropski prostor izobraževanja in usposabljanja vzpostavlja, še vedno nismo dosegli prvotnega cilja, da bi odpravili ovire za mobilnost, in vidimo, da mobilnost učencev v poklicnem izobraževanju in usposabljanju še vedno ostaja nizka. Potrebno je boljše in usmerjeno zagotavljanje informacij in usmerjanje, da bi v naše sisteme poklicnega izobraževanja in usposabljanja pritegnili več tujih učencev.

Vedno več možnosti za nadvladno mobilnost učencev in učiteljev v poklicnem izobraževanju in usposabljanju ter priznavanje znanja, znanj in spretnosti ter kompetenc, ki so jih pridobili v tujini, bo pomemben izziv za prihodnost.

Vlaganje v poklicno izobraževanje in usposabljanje – skupna odgovornost

Oblikovanje poklicnega izobraževanja in usposabljanja je skupna odgovornost nacionalnih vlad, socialnih partnerjev, ponudnikov poklicnega izobraževanja in usposabljanja, učiteljev, vodij usposabljanj ter učencev: tesnejše sodelovanje je v skupnem interesu vseh.

Povečan poudarek na izobraževanju odraslih v zadnjih letih prav tako zahteva dodatna sredstva. Upad gospodarske rasti se ne sme odraziti v zmanjšanju naložb v poklicno izobraževanje in usposabljanje. Zaradi proračunskih omejitev bomo morali poiskati inovativne rešitve za zagotovitev trajnega financiranja poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter učinkovitega dodeljevanja in pravičnega razporejanja sredstev.

Kopenhagenski proces je bil ključen za boljšo ozaveščenost o pomenu poklicnega izobraževanja in usposabljanja na evropski in nacionalni ravni. Napredek je najvidnejši pri skupnih evropskih orodjih³, načelih in smernicah, ki so bili razviti, da bi bile kvalifikacije preglednejše, primerljivejše in lažje prenosljive ter za izboljšanje prožnosti in kakovosti učenja. Tvorijo podlago za premik proti resničnemu evropskemu prostoru izobraževanja in usposabljanja.

Učinek kopenhagenskega procesa na politike poklicnega izobraževanja in usposabljanja držav je bil hiter in močan: sprožil je temeljne reforme, med drugim razvoj nacionalnih ogrodij kvalifikacij za izvajanje evropskega ogrodja kvalifikacij (EOK) in premik k pristopu, ki temelji na učnih rezultatih. Celovita ogrodja, ki vključujejo splošno izobraževanje, poklicno izobraževanje in usposabljanje ter visokošolsko izobraževanje in prenašajo poudarek z učnega procesa, ki je usmerjen v vložen trud, na učne rezultate, pomagajo pri ustvarjanju preglednih, prepustnih in prožnih nacionalnih sistemov kvalifikacij.

Dejavnosti vzajemnega učenja in izmenjava dobrih praks so pomagale pri ustvarjanju občutka pripadnosti procesu in podbudile nadaljnje dejavnosti. Vendar pa je za vključitev interesnih skupin – socialnih partnerjev, ponudnikov poklicnega izobraževanja in usposabljanja, civilne družbe in učencev – potrebno obsežnejše in boljše obveščanje.

Same politike poklicnega izobraževanja in usposabljanja ne zadoščajo za obravnavo družbeno-gospodarskih izzivov in uresničevanje načela mobilnosti in vseživljenjskega učenja. Potrebni so celostni ukrepi, ki bodo poklicno izobraževanje in usposabljanje povezali z drugimi politikami, zlasti politikami zaposlovanja in socialnimi politikami.

KOPENHAGENSKI PROCES V ŠIRŠEM OKVIRU POLITIK EU

Glede na spreminjajoče se politične razmere v prihodnjem desetletju 2011–2020, zlasti v povezavi s strategijo *Evropa 2020*, bi bilo treba Kopenhagenski deklaraciji iz leta 2002 dati nov zagon. Cilji na področju poklicnega izobraževanja in usposabljanja bi morali biti še naprej skladni s splošnimi cilji iz strateškega okvira „Izobraževanje in usposabljanje 2020“, saj je kopenhagenski proces njegov sestavni del.

Poklicno izobraževanje in usposabljanje bi morala odigrati svojo vlogo pri doseganju dveh krovnih ciljev

³ Od leta 2002 so bila razvita naslednja orodja: Europass, evropsko ogrodje kvalifikacij (EOK), evropski sistem kreditnih točk v poklicnem izobraževanju in usposabljanju (ECVET) in evropski referenčni okvir za zagotavljanje kakovosti poklicnega izobraževanja in usposabljanja (EQAVET).

SPOROČILO IZ BRUGGEJA – RAZLIČICA Z DNE 7. DECEMBRA 2010

strategije *Evropa 2020* na področju izobraževanja, tj. znižanje deleža oseb, ki zgodaj opustijo šolanje, na manj kot 10 % in povečanje deleža ljudi med 30 in 34 letom starosti s končano terciarno ali enakovredno izobrazbo na vsaj 40 %.

Sestavljen je bil seznam kratkoročnih ciljev za navajanje konkretnih ukrepov, potrebnih za napredovanje pri doseganju strateških ciljev. Seznam kratkoročnih ciljev bo olajšal tudi prihodnje redne preglede.

Ob upoštevanju prednostnih nalog in splošnih ciljev zgoraj omenjene evropske strategije in okvira ter spoštovanju načela subsidiarnosti je bilo sprejeto naslednje:

- globalna vizija poklicnega izobraževanja in usposabljanja v letu 2020
- 11 strateških ciljev za obdobje 2011–2020 na podlagi te vizije
- 22 kratkoročnih ciljev na nacionalni ravni za prva štiri leta (2011–2014), z navedbo podpore na ravni EU
- splošna načela, na katerih temeljita upravljanje kopenhagenskega procesa in odgovornost zanj.

II. GLOBALNA VIZIJA POKLICNEGA IZOBRAŽEVANJA IN USPOSABLJANJA V LETU 2020

V primerjavi z letom 2010 bi morali evropski sistemi poklicnega izobraževanja in usposabljanja do leta 2020 postati bolj privlačni, ustrezni, poklicno usmerjeni, inovativni, dostopni in prilagodljivi, k odličnosti in pravičnosti v vseživljenjskem učenju pa bi morali prispevati z zagotavljanjem:

- **privlačnega in vključujočega poklicnega izobraževanja in usposabljanja** z visoko usposobljenimi učitelji in vodji usposabljanj, inovativnimi učnimi metodami, visokokakovostno infrastrukturo in objekti ter kar najbolj v skladu s potrebami trga dela, in možnosti za nadaljnje izobraževanje in usposabljanje;
- **visokokakovostnega začetnega poklicnega izobraževanja in usposabljanja (I-VET)**, ki bi bilo lahko zanimiva, splošnemu izobraževanju enakovredna izbira za učence, starše in družbo na splošno. I-VET bi moral učencem omogočiti razvoj ključnih kompetenc in specifičnih poklicnih znanj in spretnosti;
- **enostavno dostopnega in poklicno usmerjenega nadaljevalnega poklicnega izobraževanja in usposabljanja (C-VET)** za zaposlene, delodajalce, samostojne podjetnike in nezaposlene, ki bo omogočilo razširitev njihovega znanja ter poklicne spremembe;
- **prilagodljivih sistemov poklicnega izobraževanja in usposabljanja, ki bodo temeljili na učnih rezultatih** in zagotavljali fleksibilnost učnih poti, omogočali prehajanje med različnimi podsistemi izobraževanja in usposabljanja (šolsko izobraževanje, poklicno izobraževanje in usposabljanje, visokošolsko izobraževanje, izobraževanje odraslih) in **poskrbeli za priznavanje neformalnega in priložnostnega učenja**, vključno s kompetencami, pridobljenimi na delovnem mestu;
- **evropskega prostora izobraževanja in usposabljanja** s preglednimi sistemi kvalifikacij, ki omogočajo prenašanje in zbiranje učnih rezultatov, priznavanje kvalifikacij in kompetenc ter povečanje nadnacionalne mobilnosti;
- **veliko več možnosti za nadnacionalno mobilnost** učencev v poklicnem izobraževanju in usposabljanju ter učiteljev in drugih strokovnjakov s tega področja;
- **enostavno dostopnih in visokokakovostnih storitev na področju informiranja, usmerjanja in svetovanja za vseživljenjsko učenje**, ki so povezane v usklajeno mrežo in so evropskim državljanom v pomoč pri sprejemanju pravih odločitev in pri načrtovanju njihovega izobraževanja in poklicne poti ob preseganju tradicionalnih spolnih profilov.

III. STRATEŠKI CILJI ZA OBDOBJE 2011–2020, KI JIM SLEDIJO KRATKOROČNI CILJI ZA OBDOBJE 2011–2014

***IZBOLJŠANJE KAKOVOSTI IN UČINKOVITOSTI POKLICNEGA IZOBRAŽEVANJA IN USPOSABLJANJA
TER POVEČANJE NJUNE PRIVLAČNOSTI IN USTREZNOSTI***

Poklicno izobraževanje in usposabljanje bi morala kar najbolje ustrezati potrebam trga dela in poklicnemu razvoju posameznikov. Za povečanje privlačnosti poklicnega izobraževanja in usposabljanja bi si morale države članice prizadevati za doseg naslednjih ciljev in ukrepov:

1. I-VET kot privlačna učna izbira

- (a) povečati kakovost I-VET (glej tudi točko 2 spodaj) z izboljšanjem kakovosti in kompetenc učiteljev, vodij usposabljanj in šolskih vodstvenih delavcev, uvajanjem fleksibilnega prehajanja med vsemi ravni izobraževanja in večjo javno ozaveščenostjo o možnostih, ki jih ponujata poklicno izobraževanje in usposabljanje. To je pomembno zlasti za tiste sodelujoče države, v katerih sta poklicno izobraževanje in usposabljanje podcenjena;
- (b) spodbujati praktične dejavnosti in zagotavljati visokokakovostno informiranje in usmerjanje, kar bo otrokom, vključenim v obvezno izobraževanje, in njihovim staršem omogočilo, da se seznanijo z različnimi poklici in zaposlitvenimi možnostmi;
- (c) zagotoviti, da bodo učni načrti I-VET zajemali ključne kompetence in razviti ustrezne načine ocenjevanja;
- (d) organizirati dejavnosti učenja in poučevanja, ki bodo spodbujale razvoj znanj in spretnosti za upravljanje kariere v okviru I-VET;
- (e) omogočiti učencem v I-VET dostop do ustrezne sodobne tehnične opreme, učnega gradiva in infrastrukture. Ponudniki poklicnega izobraževanja in usposabljanja bi morali razmisliti o medsebojni delitvi stroškov in opreme ter v sodelovanju s podjetji. Spodbujati bi bilo treba tudi učenje na delovnem mestu v podjetjih, ki imajo ustrezno infrastrukturo;
- (f) spremljati prehod diplomantov poklicnega izobraževanja in usposabljanja na trg dela ali k nadaljnjemu izobraževanju in usposabljanju prek nacionalnih sistemov za spremljanje.

2. Spodbujanje odličnosti, kakovosti in ustreznosti I-VET in C-VET

Zagotavljanje kakovosti

- (a) Za privlačnost poklicnega izobraževanja in usposabljanja je najprej treba zagotoviti visoko

SPOROČILO IZ BRUGGEJA – RAZLIČICA Z DNE 7. DECEMBRA 2010

kakovost ponudbe. Da bi sodelujoče države zagotovile večjo kakovost in preglednost, spodbudile medsebojno zaupanje, mobilnost delavcev in učencev ter vseživljenjsko učenje, bi morale vzpostaviti okvire za zagotavljanje kakovosti v skladu s priporočilom EQAVET;

- (b) sodelujoče države bi morale do konca leta 2015 na nacionalni ravni vzpostaviti skupni okvir za zagotavljanje kakovosti za ponudnike poklicnega izobraževanja in usposabljanja, ki bi se uporabljal tudi za s tem povezano učenje na delovnem mestu in bil združljiv z okvirom EQAVET.

Kakovost učiteljev, vodij usposabljanj in drugih strokovnjakov s področja poklicnega izobraževanja in usposabljanja

- (a) sodelujoče države bi morale s fleksibilno ponudbo usposabljanja in naložbami izboljšati začetno in nadaljevalno usposabljanje učiteljev, vodij usposabljanj, mentorjev in svetovalcev. Ta cilj je še toliko pomembnejši zaradi staranja populacije učiteljev in vodij usposabljanj v Evropi, spreminjajočih se razmer na trgih dela in delovnih okolij ter dejstva, da je treba pritegnili tiste, ki so najbolj nadarjeni za poučevanje. Treba bi bilo spodbujati pripravništvo učiteljev in vodij usposabljanj v podjetjih;
- (b) sodelujoče države bi morale sodelovati pri opredeljevanju najboljših praks in določanju vodilnih načel glede na spreminjajoče se kompetence in profile učiteljev in vodij usposabljanj s področja poklicnega izobraževanja in usposabljanja. To bi bilo mogoče ob podpori Evropske komisije in Cedefopa ter v sodelovanju z njegovo mrežo učiteljev in vodij usposabljanj v poklicnem izobraževanju in usposabljanju.

Ustreznost za potrebe trga dela

Ustreznost poklicnega izobraževanja in usposabljanja (I-VET in C-VET) za potrebe trga dela in zaposljivost diplomantov poklicnega izobraževanja in usposabljanja bi bilo treba izboljšati z različnimi ukrepi:

- (a) organi v sodelujočih državah – na nacionalni, regionalni ali lokalni ravni – bi morali ustvariti priložnosti za okrepljeno sodelovanje med šolami in podjetji, saj bi s tem po eni strani učiteljem omogočili, da se bolje seznanijo z delovno prakso, po drugi strani pa bi vodje usposabljanj tako pridobili nova splošna pedagoška znanja in spretnosti ter kompetence;
- (b) sodelujoče države bi morale spodbujati partnerstva med socialnimi partnerji, podjetji, ponudniki izobraževanja in usposabljanja, službami za zaposlovanje, javnimi organi,

SPOROČILO IZ BRUGGEJA – RAZLIČICA Z DNE 7. DECEMBRA 2010

raziskovalnimi organizacijami in drugimi ustreznimi interesnimi stranmi, da bi zagotovili boljšo obveščenost o potrebah na trgu dela ter z ustreznim razvojem znanja, znanj in spretnosti ter kompetenc bolje zadostili tem potrebam. Delodajalci in socialni partnerji bi si morali prizadevati za jasno opredelitev kompetenc in kvalifikacij po posameznih sektorjih in med sektorji, ki jih potrebujejo tako kratkoročno kot dolgoročno. Še naprej bi bilo treba razvijati skupen jezik⁴, ki bi povezal izobraževanje in usposabljanje na eni strani s poklicnim življenjem na drugi, moral pa bi biti usklajen tudi z drugimi instrumenti EU, na primer evropskim ogrodam kvalifikacij;

- (c) učni načrti v poklicnem izobraževanju in usposabljanju bi morali biti usmerjeni k učnim rezultatom in bolje upoštevati potrebe trga dela. To vprašanje bi bilo treba rešiti s pomočjo modelov sodelovanja s podjetji ali profesionalnimi panožnimi organizacijami, ki bi institucijam poklicnega izobraževanja in usposabljanja zagotovile povratne informacije o zaposljivosti in stopnjah zaposlenosti njihovih diplomantov;
- (d) sodelujoče države, zlasti pa ponudniki poklicnega izobraževanja in usposabljanja, bi morali izboljšati kakovost in ustreznost poklicnega izobraževanja in usposabljanja s pomočjo povratnih informacij svetovalnih služb o prehodu v zaposlitev ali nadaljnjem izobraževanju diplomantov poklicnega izobraževanja in usposabljanja;
- (e) učenje na delovnem mestu, ki se izvaja v sodelovanju s podjetji in neprofitnimi organizacijami, bi moralo postati sestavni del vseh začetnih programov poklicnega izobraževanja in usposabljanja;
- (f) sodelujoče države bi morale podpirati razvoj vajeniškega usposabljanja in osveščanje o njem.

KRATKOROČNI CILJI ZA OBDOBJE 2011–2014

V ZVEZI S STRATEŠKIMA CILJEMA 1 IN 2

Ukrepi na nacionalni ravni:

1. organizacija dejavnosti, namenjenih spodbujanju privlačnosti in odličnosti poklicnega izobraževanja in usposabljanja, ki lahko vključujejo tudi kampanje in tekmovanja v znanjih in spretnostih;
2. podpora dejavnostim, ki učencem v obveznem izobraževanju omogočajo, da se seznanijo s poklici in možnostmi zaposlitve;
3. sprejetje ustreznih ukrepov za izvedbo priporočila EQAVET in napredek pri razvoju nacionalnih okvirov zagotavljanja kakovosti v poklicnem izobraževanju in usposabljanju;

⁴ V letu 2010 je ta povezovalni jezik cilj projekta „Taksonomija o evropskih znanjih in spretnostih, kompetencah in poklicih (ESCO)“.

4. po potrebi zagotavljanje, da so ključne kompetence ter znanja in spretnosti za upravljanje kariere ustrezno vključeni v učne načrte I-VET, in omogočanje pridobivanja teh kompetenc in spretnosti z možnostmi usposabljanja v okviru C-VET;
5. vlade, socialni partnerji in ponudniki poklicnega izobraževanja in usposabljanja bi morali storiti vse potrebno, da bi:
 - o čim bolj povečali učenje na delovnem mestu, vključno z vajeništvom, s čimer bi prispevali k povečanju števila vajencev v Evropi do leta 2012,
 - o ustvarili možnosti za okrepljeno sodelovanje med ustanovami za poklicno izobraževanje in usposabljanje ter podjetji (profitnimi in neprofitnimi), na primer s pripravništvu učiteljev v podjetjih,
 - o ustanovam za poklicno izobraževanje in usposabljanje zagotovili povratne informacije o zaposljivosti njihovih diplomantov;
6. nadaljevanje prizadevanj za vzpostavitev sistemov spremljanja prehoda od izobraževanja k delu.

Podpora na ravni EU:

- politični dokument o vlogi poklicne odličnosti pri pametni in trajnostni rasti;
- preudarek o evropski podpori kampanjam za promocijo poklicnega izobraževanja in usposabljanja, vključno z Eurobarometrom o privlačnosti poklicnega izobraževanja in usposabljanja;
- spodbujanje tekmovanj v znanjih in spretnostih na evropski in/ali svetovni ravni;
- smernice in tehnična podpora za izvajanje priporočila EQAVET;
- pregled izvajanja priporočila EQAVET na nacionalni ravni v letu 2013;
- tematsko povezovanje projektov zagotavljanja kakovosti v okviru programa Leonardo da Vinci;
- vodnik/študija o uspešnih modelih učenja na delovnem mestu (s sodelovanjem Cedefopa);
- okrepitev predvidevanja potreb po razvoju znanj in spretnosti ter kompetenc, predvsem s predvidevanji potreb po znanjih in spretnostih (Cedefop) ter ustanovitvijo evropskih svetov za znanja in spretnosti;
- razvoj skupnega jezika, namenjenega povezovanju izobraževanja in usposabljanja ter poklicnega življenja (ESCO) in skladnega z drugimi instrumenti EU, na primer evropskim ogrodjem kvalifikacij;
- na podlagi predloga Komisije preudarek o sprejetju merila uspešnosti EU pri zaposljivosti;
- delo v zvezi z najboljšimi praksami in vodilnimi načeli glede na spreminjajoče se profile učiteljev in vodij usposabljanj s področja poklicnega izobraževanja in usposabljanja (v sodelovanju s Cedefop).

URESNIČEVANJE NAČELA VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA IN MOBILNOSTI

3. Fleksibilen dostop do usposabljanja in kvalifikacij

Nadaljevalno poklicno izobraževanje in usposabljanje (C-VET)

Da bi bil prispevek poklicnega izobraževanja in usposabljanja k uresničenju cilja 15-odstotne vključenosti odraslih v poklicno izobraževanje in usposabljanje do leta 2020 večji, bi morale sodelujoče države:

- (a) aktivno spodbujati posameznike, da se vključijo v C-VET, ponudnike poklicnega izobraževanja in usposabljanja pa, da temu področju namenijo več pozornosti, pri čemer

SPOROČILO IZ BRUGGEJA – RAZLIČICA Z DNE 7. DECEMBRA 2010

se je treba še posebno posvetiti posameznikom, ki se soočajo s spremembami na trgu dela (npr. delavcem, ki bi lahko izgubili zaposlitev, in nezaposlenim), in prikrajšanim skupinam;

- (b) vzpostaviti ustrezen okvir, ki bo spodbujal podjetja, da še naprej vlagajo v razvoj človeških virov in C-VET. Odločitev o pravi mešanici spodbud, pravic in obveznosti je stvar odločitve sodelujočih držav;
- (c) spodbujati fleksibilne sisteme usposabljanja (e-učenje, večerne tečaje, usposabljanje med delovnim časom itd.), saj bi tako omogočile, da bi bilo usposabljanje dostopno v različnih življenjskih okoliščinah in prilagojeno različnim potrebam. Nadaljevalno usposabljanje bi moralo zajemati vse vrste učenja, med drugim tudi usposabljanje v podjetju in učenje na delovnem mestu, in biti enako dostopno za ženske in moške;
- (d) spodbujati sodelovanje med ponudniki usposabljanja in delodajalci, zlasti pri usposabljanju velikega števila nizko kvalificiranih delavcev z največ nižjo srednjo izobrazbo, ki bodo imeli koristi od takšnega poklicnega izobraževanja in usposabljanja, ki jih bo opremilo z osnovnimi znanji in spretnostmi;
- (e) najpozneje do leta 2015 začeti oblikovanje nacionalnih postopkov za priznavanje in potrjevanje neformalnega in priložnostnega učenja, ki se bodo opirali na nacionalna ogrodja kvalifikacij, če je to primerno. Ti postopki bi morali biti usmerjeni na znanje, znanja in spretnosti ter kompetence, ne glede na to, kako so bili pridobljeni, na primer v okviru izobraževanja odraslih v širšem pomenu, poklicnega izobraževanja in usposabljanja, z delovnimi izkušnjami in prostovoljnimi dejavnostmi. Prav tako bi bilo treba bolj upoštevati znanje, znanja in spretnosti ter kompetence, ki ne vodijo nujno do polne formalne izobrazbe. S tem v zvezi je pomembno tesno sodelovanje z drugimi področji politike, na primer s področjem mladine, kulture, socialnih zadev, zaposlovanjem;
- (f) sprejeti posebne ukrepe, na podlagi katerih bi se v C-VET vključil večji delež posameznikov, ki se soočajo s spremembami na trgu dela, in skupin z nizko udeležbo na usposabljanjih, na primer žensk ter nizko kvalificiranih in starejših delavcev. Sodelujoče države bi morale vlagati zlasti v to, da število nizko kvalificiranih posameznikov, starih od 25 do 64 let, ki so vključeni v vseživljenjsko učenje, približajo povprečni stopnji udeležbe za to starostno skupino.

I-VET in C-VET

- (a) Olajšati prehajanje med izobraževanjem in usposabljanjem ter zaposlitvijo in med zaposlitvami, tako da se zagotovijo integrirane storitve usmerjanja (službe za zaposlovanje

in svetovalne službe) ter razvoj znanj in spretnosti za upravljanje kariere, tako za mlade kot za odrasle. Izredno pomembno je, da lahko ponudniki navedenih storitev informacije izmenjujejo hitro in nepristransko ter razvijejo kakovostne storitve usmerjanja.

- (b) Razviti ali vzdrževati posrednješolsko ali visoko poklicno izobraževanje in usposabljanje na peti ali višji ravni EOK, če je to primerno, ter prispevati k uresničevanju krovnega cilja EU o 40-odstotnem deležu ljudi s terciarno ali enakovredno izobrazbo.
- (c) Spodbujati prožno prehajanje med poklicnim izobraževanjem in usposabljanjem, splošnim in visokošolskim izobraževanjem ter povečati prepustnost s krepitvijo povezav med njimi. Za doseg tega cilja, pa tudi zaradi večje vključenosti v vseživljenjsko učenje, bi morale sodelujoče države pospešiti oblikovanje in izvajanje celovitih ogrodij nacionalnih kvalifikacij na podlagi učnih rezultatov.
- (d) Komisija in sodelujoče države bi si morale prizadevati za povečanje usklajenosti med evropskima sistemoma kreditnih točk – ECVET in ECTS.

4. Oblikovanje strateškega pristopa k internacionalizaciji I-VET in C-VET ter spodbujanje mednarodne mobilnosti

- (a) Zaradi globalizacije gospodarstva delodajalci, zaposleni in samostojni podjetniki vse bolj širijo svoj delokrog zunaj meja svojih držav. Ponudniki poklicnega izobraževanja in usposabljanja bi jih morali pri tem podpreti z internacionalizacijo učnih vsebin in vzpostavitvijo mednarodnih omrežij s partnerskimi institucijami.
- (b) Sodelujoče države bi morale s spodbudami, finančnimi instrumenti (tudi z evropskimi strukturnimi skladi) in širjenjem najboljših praks pomagati lokalnim in regionalnim organom ter ponudnikom poklicnega izobraževanja in usposabljanja, da oblikujejo strategije za čezmejno sodelovanje pri poklicnem izobraževanju in usposabljanju ter tako pripomorejo k večji mobilnosti učencev, učiteljev, vodij usposabljanj ter drugih strokovnjakov s področja poklicnega izobraževanja in usposabljanja. Sodelujoče države bi morale spodbujati takšno poklicno izobraževanje in usposabljanje, ki bi omogočalo, spodbujalo in po možnosti vključevalo obdobja mobilnosti, med drugim tudi pripravništvo, v tujini.
- (c) Za večjo mobilnost med državami bi morale sodelujoče države sistematično uporabljati in spodbujati evropska orodja za preglednost, na primer EOK, ECVET in Europass.
- (d) Sodelujoče države bi morale spodbujati možnosti učenja jezikov za učence in učitelje v poklicnem izobraževanju in usposabljanju ter ponudbo jezikovnega usposabljanja, ki bi bila prilagojena specifičnim potrebam poklicnega izobraževanja in usposabljanja, zlasti pa bi

SPOROČILO IZ BRUGGEJA – RAZLIČICA Z DNE 7. DECEMBRA 2010

morale poudariti, kako pomembni so tuji jeziki za čezmejno sodelovanje v poklicnem izobraževanju in usposabljanju ter za mednarodno mobilnost.

KRATKOROČNI CILJI ZA OBDOBJE 2011–2014

V ZVEZI S STRATEŠKIMA CILJEMA 3 IN 4

Ukrepi na nacionalni ravni:

7. pregled uporabe spodbud, pravic in obveznosti za vse udeležene interesne skupine ter sprejetje ustreznih ukrepov za spodbujanje udeležbe v C-VET, da bi čim bolj povečali prispevek poklicnega izobraževanja in usposabljanja k merilu uspešnosti „ET 2020“ glede udeležbe odraslih v vseživljenjskem učenju, tj. 15 %;
8. izvajanje priporočila za evropsko ogrodje kvalifikacij (EOK):
 - razvoj celovitih nacionalnih ogrodij kvalifikacij (NOK) na podlagi pristopa, ki temelji na učnih rezultatih; uporaba NOK kot katalizatorja za omogočanje večje prepustnosti med poklicnim izobraževanjem in usposabljanjem ter visokim šolstvom, za razvoj in vzdrževanje poklicnega izobraževanja in usposabljanja na posrednješolskih ali višjih ravneh EOK ter za uresničevanje fleksibilnih učnih poti;
 - umestitev ravni NOK v ravni EOK do leta 2012;
9. razvoj in spodbujanje uporabe postopkov za priznavanje neformalnega in priložnostnega učenja ob podpori EOK/NOK in smernic;
10. opravljanje integriranih storitev usmerjanja (izobraževanje, usposabljanje, zaposlovanje), ki so tesno povezane s potrebami trga dela;
11. napredek v smeri izvajanja ECVET v skladu s priporočilom in sodelovanje pri preskušanju ECVET za mobilnost;
12. sprejetje ustreznih ukrepov za spodbujanje mobilnosti v poklicnem izobraževanju in usposabljanju, med drugim tudi:
 - spodbujanje študentov v I-VET in strokovnjakov s področja poklicnega izobraževanja in usposabljanja, naj v večjem številu sodelujejo pri nadnacionalni mobilnosti;
 - spodbujanje lokalnih in regionalnih organov ter ponudnikov poklicnega izobraževanja in usposabljanja k razvoju kulture internacionalizacije in strategij za internacionalizacijo, vključno s čezmejno mobilnostjo;
 - odpravljanje pravnih in administrativnih ovir za nadnacionalno mobilnost vajencev in udeležencev usposabljanj;
 - spodbujanje poklicnih zbornic, poslovnih združenj in drugih ustreznih organizacij, da podjetja gostitelje in pošiljatelje podprejo pri zagotavljanju ustreznih pogojev za vajence in udeležence usposabljanj v okviru nadnacionalne mobilnosti;
 - zagotovitev, da se v učne načrte poklicnega izobraževanja in usposabljanja vključi učenje jezikov in medkulturnih kompetenc;
 - optimalna uporaba drugih orodij EU (npr. EOK, EQAVET, Europass) za izboljšanje medsebojnega priznavanja kvalifikacij in kompetenc.

Podpora na ravni EU:

- priročnik za politiko glede dostopa do C-VET in sodelovanja pri njem;
- smernice in tehnična podpora za izvajanje EOK, predvsem z namenom uporabe pristopa, ki temelji na učnih rezultatih;
- oris razvoja NOK s strani Cedefopa in Evropske fundacije za usposabljanje;
- priporočilo Sveta o priznavanju neformalnega in priložnostnega učenja (2011);

- poročilo o napredku pri razvoju politik, sistemov in praks na področju vseživljenjske orientacije – 2011 (Cedefop, Evropska fundacija za usposabljanje, Evropska mreža za razvoj politik vseživljenjske orientacije – ELGPN);
- smernice in tehnična podpora za izvajanje ECVET;
- redni pregled izvajanja ECVET (v sodelovanju s Cedefop);
- tematsko povezovanje projektov ECVET v okviru programa Leonardo da Vinci;
- priporočilo o učni mobilnosti (2011);
- na podlagi predloga Komisije (2011) preudarek o sprejetju merila uspešnosti EU glede mobilnosti v okviru poklicnega izobraževanja in usposabljanja;
- predlog okvira kakovosti za pripravništva;
- spodbujanje mobilnosti vajencev, vključno prek podpornega portala, v okviru programa vseživljenjskega učenja/programa Leonardo da Vinci;
- razvoj evropskega potnega lista znanj in spretnosti kot del Europassa do leta 2012.

KREPITEV USTVARJALNOSTI, INOVATIVNOSTI IN PODJETNIŠTVA

5. Pospeševanje inovativnosti, ustvarjalnosti in podjetništva ter uporabe IKT (v I-VET in C-VET)

Z ustvarjalnostjo in inovativnostjo v poklicnem izobraževanju in usposabljanju, pa tudi z inovativnimi učnimi metodami, lahko učence spodbudimo, da se poklicno izobražujejo in usposabljujejo, vse dokler ne pridobijo kvalifikacij.

- (a) Sodelujoče države bi morale aktivno spodbujati ponudnike poklicnega izobraževanja in usposabljanja, da oblikujejo „partnerstva za znanje“ v sodelovanju z inovativnimi podjetji, centri za oblikovanje, kulturnim sektorjem in visokošolskimi ustanovami. Tako bi dobili dragocen vpogled v razvoj dogodkov in se seznanili s trenutnimi potrebami po kompetencah, v pomoč pa bi jim bilo tudi pri razvijanju strokovne odličnosti in inovativnosti. Takšna partnerstva bi lahko tudi pomagala pri uvajanju učnih metod na podlagi izkušenj, spodbujanju eksperimentiranja in pri prilagajanju učnih načrtov.
- (b) IKT bi bilo treba uporabiti za čim boljši dostop do usposabljanja, za spodbujanje aktivnega učenja in razvijanje novih metod v poklicnem izobraževanju in usposabljanju, bodisi na delovnem mestu bodisi v šoli.
- (c) Sodelujoče države bi morale v tesnem sodelovanju z delodajalci, ponudniki poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter nacionalnimi podpornimi storitvami za podjetja podpirati pobude za spodbujanje podjetništva v I-VET in C-VET. V ta namen bi si morale prizadevati za zagotovitev potrebnih finančnih sredstev (na primer za učno gradivo, pripomočke in mini podjetja, ki bi jih ustanovili učenci) in boljše sodelovanje na regionalni ravni.
- (d) Sodelujoče države bi morale spodbujati nove in bodoče podjetnike, tako da bi podpirale zagon

SPOROČILO IZ BRUGGEJA – RAZLIČICA Z DNE 7. DECEMBRA 2010

novih podjetij, namenjenih diplomantom poklicnega izobraževanja in usposabljanja, ter učno mobilnost mladih podjetnikov.

KRATKOROČNI CILJI ZA OBDOBJE 2011–2014

V ZVEZI S STRATEŠKIM CILJEM 5

Ukrepi na nacionalni ravni:

13. spodbujanje partnerstev za ustvarjalnost in inovativnost (med ponudniki poklicnega izobraževanja in usposabljanja, visokošolskimi ustanovami ter centri za oblikovanje, umetnost, raziskave in inovacije);
14. spodbujanje učinkovite in inovativne uporabe tehnologije z zagotovitvijo kakovosti s strani vseh ponudnikov poklicnega izobraževanja in usposabljanja (vključno z javno-zasebnimi mrežami in partnerstvi) ob podpori potrebne opreme, infrastrukture in mrež ter z neprestanim izboljševanjem zaradi upoštevanja tehnoloških dosežkov in pedagoških dognanj;
15. sprejetje ukrepov za spodbujanje podjetništva, npr. s spodbujanjem pridobivanja ustreznih ključnih kompetenc, omogočanjem praktičnih izkušenj v podjetjih in vključevanjem strokovnjakov iz poslovnega sveta.

Podpora na ravni EU:

- ustanovitev foruma za poklicno izobraževanje in usposabljanje/podjetja na ravni EU, ki bi se osredotočil na naslednje teme:
 - o vloga poklicnega izobraževanja in usposabljanja v trikotniku znanja,
 - o prehod iz poklicnega izobraževanja in usposabljanja v poslovni svet: kako podpreti diplomante poklicnega izobraževanja in usposabljanja pri ustanavljanju podjetij.

SPODBUJANJE PRAVIČNOSTI, SOCIALNE KOHEZIJE IN AKTIVNEGA DRŽAVLJANSTVA

6. Uresničevanje vključujočih I-VET in C-VET

Sodelujoče države bi morale nuditi takšno poklicno izobraževanje in usposabljanje, ki bi (tako kratkoročno kot dolgoročno) izboljšala zaposljivost posameznikov, jim omogočila kakovosten poklicni razvoj, pridobivanje zadovoljujočih delovnih izkušenj, samozavesti, poklicnega ponosa in integritete ter jim ponujala priložnosti za razvoj v poklicu in osebno. Za doseg tega cilja bi morale sodelujoče države:

- (a) zagotoviti, da začetno poklicno izobraževanje in usposabljanje učence opremita tako s specifičnimi poklicnimi kot tudi s širšimi ključnimi, med drugim tudi prečnimi kompetencami, ki jim bodo omogočile nadaljnje izobraževanje in usposabljanje (v okviru poklicnega izobraževanja in usposabljanja ali v okviru visokošolskega izobraževanja) in pomagale pri izbiri poklica, udeležbi na trgu dela in prehodih znotraj njega. Znanje, znanja in spretnosti ter kompetence, ki si jih

SPOROČILO IZ BRUGGEJA – RAZLIČICA Z DNE 7. DECEMBRA 2010

- pridobijo v okviru poklicnega izobraževanja in usposabljanja, bi jim morale omogočiti, da načrtujejo svojo kariero in v družbi odigrajo aktivno vlogo;
- (b) zagotoviti, da sistemi izobraževanja odraslih spodbujajo pridobivanje in nadaljnji razvoj ključnih kompetenc. To lahko poteka v sodelovanju s ponudniki poklicnega izobraževanja in usposabljanja, lokalnimi skupnostmi, organizacijami civilne družbe itd.;
 - (c) s kombinacijo preprečevalnih in popravnih ukrepov kar najbolj povečati prispevek poklicnega izobraževanja in usposabljanja k zmanjševanju deleža oseb, ki zgodaj opustijo šolanje, na manj kot 10 %. To je, na primer, mogoče doseči s poklicnim izobraževanjem in usposabljanjem, ki je prilagojeno potrebam trga dela, z več učenja na delovnem mestu in vajeništvom, fleksibilnimi učnimi potmi, učinkovitim usmerjanjem in svetovanjem ter z učnimi vsebinami in metodami, ki upoštevajo življenjski slog in interese mladih, hkrati pa ohranjajo visoke standarde kakovosti poklicnega izobraževanja in usposabljanja;
 - (d) sprejeti ustrezne ukrepe, s katerimi bi zagotovili enakopraven dostop, zlasti za posameznike ali skupine, ki jim grozi izključenost, še posebno pa za nizko kvalificirane in nekvalificirane posameznike, ljudi s posebnimi potrebami ali tiste iz prikrajšanih okolij ter starejše delavce. Vključitev teh skupin v poklicno izobraževanje in usposabljanje bi bilo treba omogočiti in spodbujati s finančnimi ali drugimi sredstvi ter s priznavanjem neformalnega in priložnostnega učenja pa tudi z zagotavljanjem fleksibilnih učnih poti;
 - (e) v okviru poklicnega izobraževanja in usposabljanja spodbujati aktivno državljanstvo, na primer s spodbujanjem partnerstva med ponudniki poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter organizacijami civilne družbe ali pa v skladu z nacionalno zakonodajo in prakso s spodbujanjem zastopanosti učencev v ustanovah poklicnega izobraževanja in usposabljanja. Tovrstno spodbujanje lahko prispeva k priznavanju strokovnih znanj in spretnosti ter kompetenc, pridobljenih s prostovoljnimi dejavnostmi.

KRATKOROČNI CILJI ZA OBDOBJE 2011–2014

V ZVEZI S STRATEŠKIM CILJEM 6

Ukrepi na nacionalni ravni:

- 16. sprejetje preprečevalnih in popravnih ukrepov, da bi kar najbolj povečali prispevek poklicnega izobraževanja in usposabljanja k preprečevanju zgodnjega opuščanja šolanja;
- 17. preučitev potrebe po specifičnih ukrepih, namenjenih povečanju udeležbe nizko kvalificiranih in drugih „ogroženih“ skupin v izobraževanju in usposabljanju, vključno z razvojem fleksibilnih učnih poti v C-VET in uporabo ustreznih služb za usmerjanje in podporo;
- 18. uporaba IKT za čim večji dostop do usposabljanja in spodbujanje aktivnega učenja, pa tudi za razvoj novih metod v poklicnem izobraževanju in usposabljanju, bodisi na delovnem mestu

- bodisi v šoli, da bi omogočili lažjo udeležbo „ogroženih“ skupin;
19. uporaba obstoječih sistemov spremljanja v podporo vključevanju „ogroženih“ skupin v poklicno izobraževanje in usposabljanje: glej kratkoročni cilj 6.

Podpora na ravni EU:

- vodnik po najboljših praksah o vključevanju „ogroženih“ skupin s kombinacijo učenja na delovnem mestu in ključnih kompetenc,
- priporočilo Sveta o zmanjševanju zgodnjega opuščanja šolanja (2011).

HORIZONTALNI CILJI

7. Večja vključenost interesnih skupin na področju poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter vidnejši rezultati evropskega sodelovanja na tem področju

Z večjo vključenostjo interesnih skupin v poklicno izobraževanje in usposabljanje bodo vidnejši tudi rezultati evropskega sodelovanja na tem področju. Evropska komisija in sodelujoče države bi morale zato razmisliti o jasnem in ciljnem obveščanju različnih interesnih skupin na nacionalni in evropski ravni. Zaradi lažje uporabe razpoložljivih instrumentov EU bi morali učenci in vsi drugi, ki jih to zadeva, dobiti obširne in njihovim potrebam prilagojene informacije.

8. Usklajeno upravljanje evropskih in nacionalnih instrumentov na področjih preglednosti, priznavanja, zagotavljanja kakovosti in mobilnosti

V skladu z navedenimi strateškimi cilji bi morala biti poglobljena prednostna naloga sodelujočih držav v prihodnjih letih zagotoviti, da se različni evropski in nacionalni instrumenti s področij preglednosti, priznavanja, zagotavljanja kakovosti in mobilnosti uporabljajo usklajeno ter da se med seboj dopolnjujejo. Potrebno je usklajeno upravljanje teh instrumentov v okviru kopenhagenskega procesa in večja sinergija z instrumenti in načeli bolonjskega procesa.

9. Izboljšanje sodelovanja med politiko poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter drugimi ustreznimi področji politike

Sodelujoče države in Evropska komisija bi morale izboljšati sodelovanje med politiko poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter drugimi ustreznimi področji politike, na primer zaposlovanjem, gospodarskimi zadevami, raziskavami in inovacijami, socialnimi zadevami, mladino, športom in kulturo, da bi tako sledile integriranim smernicam strategije *Evropa 2020* za rast in delovna mesta ter povečale priznavanje kompetenc in kvalifikacij.

10. Izboljšanje kakovosti in primerljivosti podatkov za oblikovalce politik EU na področju poklicnega izobraževanja in usposabljanja

Oblikovanje politik na evropski ravni glede poklicnega izobraževanja in usposabljanja bi moralo temeljiti na obstoječih primerljivih podatkih. Države članice bi morale v ta namen in z uporabo programa vseživljenjskega učenja zbrati ustrezne in verodostojne podatke o poklicnem izobraževanju in usposabljanju – vključno z mobilnostjo na tem področju – ter jih dati na voljo Eurostatu. Države članice in Komisija bi se morale skupaj dogovoriti o tem, katere podatke bi bilo treba najprej dati na voljo.

11. Učinkovita uporaba podpore EU

Dogovorjene prednostne naloge v okviru poklicnega izobraževanja in usposabljanja, med drugim tudi mednarodno mobilnost in reforme, ki jih izvajajo sodelujoče države, bi bilo treba podpreti z evropskimi strukturnimi skladi in programom vseživljenjskega učenja.

KRATKOROČNI CILJI ZA OBDOBJE 2011–2014

V ZVEZI S HORIZONTALNIMI CILJI 7 DO 11

Ukrepi na nacionalni ravni:

20. opredelitev komunikacijskih strategij za različne interesne skupine s poudarkom na izvajanju in dodani vrednosti orodij (ECVET, ECTS, umeščanje NOK v EOK, sistemi za zagotavljanje kakovosti v skladu z EQAVET);
21. vzpostavitev mehanizmov strukturiranega sodelovanja med področjem poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter službami za zaposlovanje na vseh ravneh (politika in izvajanje), vključno s socialnimi partnerji;
22. prispevanje k izboljšanju podatkov o študentih I-VET na ravni EU, vključno z mobilnostjo in zaposljivostjo.

Podpora na ravni EU:

- podpora doseganju zgornjih ciljev prek programa vseživljenjskega učenja in, če je to primerno, evropskih strukturnih skladov;
- podpora vzajemnemu učenju med sodelujočimi državami in inovativnim projektom;
- vzpostavitev postopka okrepljenega usklajevanja pri izvajanju skupnih evropskih orodij na področju izobraževanja in usposabljanja;
- evropska komunikacijska strategija o evropskih orodjih za preglednost;
- razvoj strukturiranega sodelovanja z združenji ponudnikov poklicnega izobraževanja in usposabljanja na evropski ravni;
- okrepitev strukturiranega sodelovanja med politikami na področju izobraževanja in usposabljanja ter zaposlovanja;
- izboljšanje podatkov o študentih I-VET na ravni EU, vključno z mobilnostjo in zaposljivostjo;
- socialni partnerji na vseh ravneh bi morali še naprej igrati aktivno vlogo v kopenhagenskem procesu (njegovo upravljanje in odgovornost zanj) in prispevati k uresničevanju navedenih kratkoročnih ciljev;

- poročilo o razvoju dogodkov na področju poklicnega izobraževanja in usposabljanja v državah članicah in partnerskih državah;
- okrepitev izmenjav z državami v širitvenem procesu in državami v sosedstvu EU.

IV. NAČELA, NA KATERIH TEMELJITA UPRAVLJANJE KOPENHAGENSKEGA PROCESA IN ODGOVORNOST ZANJ

- Države članice bi se morale odločno zavzeti za izvajanje prednostnih nalog iz kopenhagenskega procesa v okviru nacionalnih reformnih programov *Evropa 2020*.
- Poročanje v okviru kopenhagenskega procesa bi moralo biti vključeno v poročanje v okviru strateškega okvira „ET 2020“. To bi bil najučinkovitejši prispevek k poročanju o strategiji *Evropa 2020*, hkrati pa bi povečalo prepoznavnost poklicnega izobraževanja in usposabljanja v okviru vseživljenjskega učenja.
- Okrepiti bi bilo treba sodelovanje na področju poklicnega izobraževanja in usposabljanja. Odprta metoda koordinacije bi morala biti tudi v prihodnje glavni mehanizem za takšno sodelovanje. Vzajemno učenje in inovativni projekti bi morali biti sredstvo za spodbujanje razvoja nacionalnih politik.
- Generalni direktorji za poklicno usposabljanje, evropski socialni partnerji in Svetovalni odbor za poklicno usposabljanje bi morali še naprej imeti dejavno vlogo pri upravljanju kopenhagenskega procesa.
- Cedefop in Evropska fundacija za usposabljanje bi morala še naprej podpirati oblikovanje in izvajanje politik, poročati o napredku pri doseganju strateških in kratkoročnih ciljev ter zagotavljati podatke o oblikovanju politik na področju poklicnega izobraževanja in usposabljanja.
- Organizacije ponudnikov poklicnega izobraževanja in usposabljanja bi bilo treba spodbujati k sodelovanju na evropski ravni z namenom pospeševanja navedenih ciljev.
- Politični dialog in izmenjava izkušenj z našimi svetovnimi partnerji lahko prispevata k premagovanju sedanjih in prihodnjih izzivov. Okrepiti bi bilo treba izmenjave in sodelovanje s potencialnimi državami kandidatkami, sosednjimi državami, ki jim pomaga Evropska fundacija za usposabljanje, in mednarodnimi organizacijami, zlasti z OECD, Svetom Evrope, Mednarodno organizacijo dela in Unescom. Vse sodelujoče države bi morale imeti pravico sodelovati pri teh dejavnostih.
- Nov seznam kratkoročnih ciljev bi moral biti pripravljen do leta 2014 na podlagi navedenih strateških ciljev.

SPOROČILO IZ BRUGGEJA – RAZLIČICA Z DNE 7. DECEMBRA 2010

Besedilo so potrdili ministri, odgovorni za poklicno izobraževanje in usposabljanje v državah članicah EU (Avstrija, Belgija, Bolgarija, Ciper, Češka, Danska, Estonija, Finska, Francija, Nemčija, Grčija, Madžarska, Irska, Italija, Latvija, Litva, Luksemburg, Malta, Nizozemska, Poljska, Portugalska, Romunija, Slovenija, Slovaška, Španija, Švedska, Združeno kraljestvo), državah kandidatkah EU (Hrvaška, Nekdanja jugoslovanska republika Makedonija, Islandija, Turčija) in državah EFTE/EGP (Liechtenstein, Norveška). Te države se v besedilu imenujejo „sodelujoče države“.

Besedilo so potrdili tudi Evropska komisija in naslednji evropski socialni partnerji: ETUC, BUSINESSEUROPE, UEAPME, CEEP.